

EESTI KEELE RIIGIEKSAM 2018

LUGEMISOSA HINDAMISJUHEND

1. Eesti keele riigieksami lugemisosa hinnatakse üks kord. Vastuste hindamisel lähtutakse hindamisjuhendist.
2. Lugemisülesanded eeldavad sidusaid normikirjakeelseid vastuseid, mille pikkus on 50–100 sõna.
3. Igas vastuses hinnatakse sisu ja õigekeelsust eraldi aspektina. Punktid märgitakse eksamitööle.
4. Olenevalt lugemisülesande keerukusest hinnatakse vastuse sisu kas 8 või 13 punktiga (vt tabel 1).
5. Vastuste sisu hindamisel lähtutakse võimalike vastuste loendist ja ülesandepõhistest hindamiskriteeriumidest. Eksaminandide vastused ei pea võimalike vastustega sõna-sõnalt kokku langema.
6. Iga vastuse õigekeelsust hinnatakse 0–2 punktiga (vt tabel 2).
7. Kui vastuse sisu hinnatakse 0 punktiga, siis õigekeelsust eraldi ei hinnata ja eksamitööle märgitakse mõlema aspekti eest 0 punkti.
8. Kui alustekst on ulatuslikult ümber kirjutatud ja seda pole korrektselt refereeritud või tsiteeritud, langetatakse ülesande sisu tulemust ühe tasandi võrra.
9. Kui eksaminand on vastuses kirjutanud ülesandes nõutust rohkem argumente, näiteid, põhjendusi vms, siis läheb hindamisel arvesse vaid nõutud arv, alustades esimesest.
10. Vastuse vormistus hakkab sisu tulemust mõjutama siis, kui sellest on tingitud puudujäägid vastuse täpsuses ja arusaadavuses.
11. Eksaminand võib alustekstile viidata ridade ees olevate numbritega, kuid see ei ole kohustuslik.
12. Reaviited ei asenda tekstinäiteid.

Tabel 1. Lugemisülesannete hindamiskaala

Punktid	Punktid	Hindamiskriteeriumid
8	13	Vastus on täpne ja põhjalik; selgitused, põhjendused, järeldused ja/või hinnangud tulenevad alustekstist; vastus on loogiline ja arusaadav (sidus, sõnastus selge ja ladus, keelekasutus korrektne).
6	9	Vastus toob esile olulisema, kuid selles on mõni puudus (vastuse mõni osis puudub või pole täpne); selgitused, põhjendused, järeldused ja/või hinnangud tulenevad alustekstist; vastus on loogiline ja arusaadav (sidus, sõnastus selge, keelekasutus korrektne).
4	6	Vastus on pealiskaudne ja/või lünklik (ülesandest on lahendatud vähemalt pool); enamik selgitusi, põhjendusi, järeldusi ja/või hinnanguid tuleneb alustekstist; vastus on kohati ebaloogiline/ebaselge (kohati hüplik/ebaloogiline, sõnastus kohati ebaselge), kuid see ei takista arusaamist.
2	3	Üle poole ülesandest on lahendamata; suurem osa selgitustest, põhjendustest, järeldustest ja/või hinnangutest puudub või ei tugine tekstile; vastus on ebaloogiline/ebaselge (ei ole sidus, sõnastus ebaselge), mille tõttu on sellest raske aru saada.
0	0	Vastus on vale või puudub.

Tabel 2. Õigekeelsuse hindamine

Punktid	Hindamiskriteeriumid
2	Vastuses ei ole õigekeelsusvigu.
1	Vastuses on 1–2 õigekeelsusviga.
0	Vastuses on 3 või rohkem õigekeelsusviga.

Õigekeelsusvead

1. Õigekeelsusvigadeks loetakse ortograafiavead (täheortograafia, algustäheortograafia, kokku- ja lahkukirjutamine, lühendamine, kirjavahemärgistus jne) ja vormimoodustusvead (v.a õigekeelsussõnaraamatus toodud argikeelsed vormid).
2. Kõik vead on täisvead.
3. Kõrvallause, lauselühendi, kiilu, sh ütte ja hüüundi, järellisandi ja -täiendi ning lisanditaoliste määruste puhul loetakse ära jäetud komad või mõttekriipsud üheks veaks.
4. Ühe vastuse piires arvestatakse üheks veaks
 - 1) ühes sõnas esinevad eri tüüpi õigekeelsusvead;
 - 2) samas sõnas või morfoloogilises vormis korduvad vead;
 - 3) sama lausetarindi puhul korduvalt ära jäetud või ülearune kirjavahemärk või kahepoolne vahemärk (jutumärgid, sulud);
 - 4) kõrvallause, lauselühendi, kiilu, sh ütte ja hüüundi, järellisandi ja -täiendi ning lisanditaoliste määruste puhul korduvalt ära jäetud koma(d) või mõttekriips(ud);
 - 5) sama lausetüübi puhul korduvalt ära jäetud lõpumärk.
5. Ühe vastuse piires loetakse korduvateks vigadeks
 - 1) samas tarindis või lauseümbruses koma(de) puudumine, nt põimlauses sarnases ümbruses (NB! *kuhu-/kus-/kust*-laused lugeda üheks veaks);
 - 2) täiendkõrvallauses koma(de) puudumine (sõltumata asesõna käändevormist, nagu *mis-, mille-, mida-, millega; kes-, kellele-, kellest*-vormiga algavad täiendkõrvallaused) (NB! *kes-* ja *mis*-pronoomeniga lausete komastamise vead loetakse eri vigadeks);
 - 3) eksimused veaohlikus sõnatüübis sama vormi moodustamisel, nt astmevahelduslike *ik*-liiteliste sõnade sama käändevormi moodustamise vead (nt osastava vormid **mõistliku, *tuleviku*); vead *kontsert*-tüüpi vöörõnade käänamisel ning *pesa-* ja *kõne*-tüüpi sõnade osastavavormide moodustamisel (nt **kontsertile, *asfaltile; austas *pere, kuulas *kõne*);
 - 4) eksimused *likkus*-liitelistes sõnades käändevormist sõltumata (nt omastav *avalikuse*, nimetav *tegelikus*);
 - 5) *si*-vorm mitmuse osastavas (nt *tublisi, külasi, vendasi*) muuttüübist sõltumata.
6. Ühe vastuse piires loetakse erinevateks vigadeks sidesõnaga *nagu* tarindite komastamise vead eri lauseümbrustes, nt järeltäiendilises lauses, kus *nagu* on kasutusel tähenduses 'näiteks'; kõrvallause alguses; võrdlustarindis.
7. Ilmselge hooletusviga (nt *nõuab enale, tänapäeva, mingil ajahetkel* vms) jäetakse hindamisel arvestamata. Kui hooletusvea ja õigekeelsusvea on raske vahet teha, loetakse see õigekeelsusveaks (nt *keskond* vms).
8. Ebakorrektsed tähekujusid ei arvestata veana, kui tegemist on käekirja süsteemse eripäraga.
9. Eksamitööle vigu ei märgita.

VARIANT 1

Loe läbi katkend Mihkel Muti romaanist „Eesti ümberlõikaja“ (2016) ning lahenda selle põhjal ülesanded. (40 punkti)

1. Kirjelda lühidalt, kuidas minategelane endasse suhtub. Kinnita vastust 2 tsitaadiga tekstist. (10 punkti)

Võimalikud vastused

Minategelane

- 1) väärtustab ennast ja oma elu, tahab sellega midagi peale hakata;
- 2) ei ole iseenda ja oma eluga rahul;
- 3) suhtub endasse (enese)kriitiliselt;
- 4) on eneseirooniline;
- 5) tajub oma võimalusi adekvaatselt / on teadlik oma nõrkadest külgedest;
- 6) suhtub endasse kui tõelisesse eestlasesse / tajub, et tema rahvuslik identiteet on tugevasti kinnistunud.

Tsitaate

Võib-olla on mõne inimese puhul endast teadlikuks saamisega nagu surmava tõve diagnoosiga. [---] Minuga ei käinud asjad niimoodi.

... minus tekkis meeletu eluiha, tohutu teotahe. Mu hing kisendas: ei taha elada oma ainukest elu nagu tapale viidav voonakene!

Ma pean vastu hakkama, see on minu kohus. Mina olen ka inimene!

... laias laastus oli mulle selge, et tuleb muutuda.

Mina tahtsin uuendada oma sisemust, pugeda uude vaimsesse nahka.

Kuna ma ei olnud enam esimeses nooruses, sain aru, et peenemad vahetusmängud jäävad ära ja tuleb leida midagi soliidset, minna kindla peale.

Šoti ja iiri variandid oleksid olnud ehk põnevamad, aga minu võimalusi arvestades ületamatult spetsiifilised.

Ma polnud naiivne ...

On muidugi üliandekaid, kes omandavadki uue keele mõne nädalaga, aga neid on üks tuhandest.

Olin teadlik oma meetodi nõrkustest.

Välimuse kallal ei andnud suurt midagi teha ...

Minu õppimine oli süstemaatilise hariduse saamisega võrreldes nagu entsüklopeedia pähetagumine.

Siin võid käia iga päev kas või kolmel kursusel justkui anonüümne alkohoolik oma koosolekutel, võid hakata oma võõrkeeleõpetajaga kokku elama – ikkagi ei ole võimalik rahvust vahetada.

Isegi kui sa kogu ümbruse lased ära vahetada, mööbel ja muld kaasa arvatud, on taevas su pea kohal, pilved, tuul ja tähed ikka eestikeelsed.

Hindamiskriteeriumid

8 p – vastus on täpne ja põhjalik (on kirjeldatud minategelase suhtumist endasse, esitatud vähemalt 1 võimalikes vastustes nimetatud üldistus/järeldus ja toodud 2 tsitaati, mis toetavad kirjeldust); järeldused-üldistused tulenevad alustekstist; vastus on loogiline ja arusaadav (sidus, sõnastus selge ja ladus, keelekasutus korrektne).

6 p – vastus toob esile olulisema, kuid selles on mõni puudus (on kirjeldatud minategelase suhtumist endasse, esitatud vähemalt 1 võimalikes vastustes nimetatud üldistus/järeldus ja toodud 2 tsitaati, mis toetavad kirjeldust, kuid kirjeldus on ebatäpne / üks tsitaat ei sobi kirjeldusega vm); järeldused-üldistused tulenevad alustekstist; vastus on loogiline ja arusaadav (sidus, sõnastus selge, keelekasutus korrektne).

4 p – vastus on pealiskaudne ja/või lünklik (ülesandest on lahendatud vähemalt pool: on esitatud vähemalt 1 võimalikes vastustes nimetatud üldistus/järeldus, kuid kirjeldust toetavad tsitaadid ei sobi või puuduvad / on toodud 2 sobivat tsitaati, kuid kirjeldust/üldistust/järeldust ei ole esitatud vm); enamik järeldusi tuleneb alustekstist; vastus on kohati ebaloogiline/ebaselge (kohati hüplik/ebaloogiline, sõnastus kohati ebaselge), kuid see ei takista arusaamist.

2 p – üle poole ülesandest on lahendamata (on toodud 1 sobiv tsitaat, kuid kirjeldust/üldistust/järelust ei ole esitatud vm); suurem osa vastusest ei tugine alustekstile; vastus on ebaloogiline/ebaselge (ei ole sidus, sõnastus ebaselge), mille tõttu on sellest raske aru saada.

0 p – vale vastus või vastus puudub.

Kui alustekst on ulatuslikult ümber kirjutatud ja seda pole korrektselt refereeritud või tsiteeritud, langetatakse ülesande tulemust ühe tasandi võrra.

2. Mis tähenduse annab Mihkel Mutt sõnale „ümberlõikamine”? Kirjelda lühidalt 3 etappi, kuidas minategelane britiks muutumise ideeni jõuab. (15 punkti)

Võimalikud vastused

„Ümberlõikamine” on Mihkel Muti romaanis enese teadlik vaimne muutmine, oma emakeelest ja varasemast identiteedist lahtiütlemine. Ümberlõikamist ei mõisteta tavapärasel tähenduses, nagu see on juutidel ja araablastel.

Minategelane jõuab britiks muutumise ideeni järgmiselt.

(1) Minategelane sai enesest teadlikuks ja tahtis midagi eneses ja oma elus muuta: otsustas, et ta ei ole enam eesti mees. / Minategelane otsustas end ümber lõigata.

(2) Minategelane pidi otsustama, kelleks muutuda, millise rahva identiteet võtta. Arutluse käigus välistas ta osa rahvusi, kuna need teda mitmel põhjusel ei rahuldanud.

(3) Minategelane kaalus oma võimalusi, eeldusi (ta polnud esimeses nooruses) ja soove (midagi soliidset). Ta otsustas kindla peale minna ning hakata inglaseks (*inglise substraadiga britiks*).

Hindamiskriteeriumid

13 p – vastus on täpne ja põhjalik (on selgitatud, mis tähenduse annab autor sõnale „ümberlõikamine”, ja kirjeldatud 3 etappi, kuidas minategelane britiks muutumise ideeni jõuab); selgitused/järelused tulenevad alustekstist; vastus on loogiline ja arusaadav (sidus, sõnastus selge ja ladus, keelekasutus korrektne).

9 p – vastus toob esile olulisema, kuid selles on mõni puudus (on selgitatud, mis tähenduse annab autor sõnale „ümberlõikamine”, ja kirjeldatud 3 etappi, kuid sõna „ümberlõikamine” selgitus pole täpne või etappide kirjeldamisel on ebatäpsusi / on selgitatud, mis tähenduse annab autor sõnale „ümberlõikamine”, ja kirjeldatud 2 etappi vm); selgitused/järelused tulenevad alustekstist; vastus on loogiline ja arusaadav (sidus, sõnastus selge, keelekasutus korrektne).

6 p – vastus on pealiskaudne ja/või lünklik (ülesandest on lahendatud vähemalt pool: on selgitatud, mis tähenduse annab autor sõnale „ümberlõikamine”, ja on kirjeldatud ainult 1-2 etappi, kuid selgitus/kirjeldus on ebatäpne/poolik / on selgitatud, mis tähenduse annab autor sõnale „ümberlõikamine”, kuid kõikide etappide kirjelduses on puudujääke/ebatäpsusi vm); enamik selgitusi/järelusi tuleneb alustekstist, kuid pole täpsed; vastus on kohati ebaloogiline/ebaselge (kohati hüplik/ebaloogiline, sõnastus kohati ebaselge), kuid see ei takista arusaamist.

3 p – üle poole ülesandest on lahendamata (sõna „ümberlõikamine” selgitus puudub või see ei tugine tekstile / on kirjeldatud ainult 1 etappi vm); suurem osa vastusest ei tugine alustekstile; vastus on ebaloogiline/ebaselge (ei ole sidus, sõnastus ebaselge), mille tõttu on sellest raske aru saada.

0 p – vale vastus või vastus puudub.

Kui alustekst on ulatuslikult ümber kirjutatud ja seda pole korrektselt refereeritud või tsiteeritud, langetatakse ülesande tulemust ühe tasandi võrra.

3. Selgita, millised 2 suurt probleemi minategelasel keelevahetuse käigus tekivad. Kuidas on tema arvates neid võimalik lahendada? (15 punkti)

Võimalikud vastused

(1) Et keelevahetus teoks saaks, peab minategelane otsustama, kuidas on kõige tõhusam õppida. Ümberlõikajana tuleb omandada erinevad keeletasandid, kuid see on keelekeskkonnast eemal viibides raske, sest ta ei omanda keelt loomulikult viisil, vaid pähe tuupides.

Lahendus: tuleb omandada erinevad keeletasandid, luua ise süsteem, kasutades võimalikult erinevaid keeleõppevõimalusi.

(2) Kuidas unustada ära emakeel? Kõik katsed seda teha luhtusid ja minategelane mõistis, et ülim, mis võimalik, on seda kuhugi „tahapoole” paigutada. Segab keskkond, milles iga päev viibid: mõtled ikka emakeeles, ja see on juba sama mis rääkimine.

Lahendus: Täielikuks keelevahetuseks tuleb kodumaalt lahkuda.

Hindamiskriteeriumid

13 p – vastus on täpne ja põhjalik (on selgitatud 2 keelevahetuse käigus ilmnenud probleemi ja välja toodud, kuidas minategelase arvates on võimalik mõlemad probleemid lahendada); selgitused/järeldused tulenevad alustekstist; vastus on loogiline ja arusaadav (sidus, sõnastus selge ja ladus, keelekasutus korrektne).

9 p – vastus toob esile olulisema, kuid selles on mõni puudus (on selgitatud 2 keelevahetuse käigus ilmnenud probleemi ja välja toodud, kuidas minategelase arvates on võimalik mõlemad probleemid lahendada, kuid probleemide selgitused pole täpsed / lahenduste kirjeldamisel on ebatäpsusi; on selgitatud 2 keelevahetuse käigus ilmnenud probleemi, kuid välja toodud ainult 1 probleemi lahendus vm); selgitused/järeldused tulenevad alustekstist; vastus on loogiline ja arusaadav (sidus, sõnastus selge, keelekasutus korrektne).

6 p – vastus on pealiskaudne ja/või lünklik (ülesandest on lahendatud vähemalt pool: on selgitatud 1 keelevahetuse käigus ilmnenud probleemi ja välja toodud, kuidas minategelase arvates on võimalik see lahendada / on selgitatud 2 keelevahetuse käigus ilmnenud probleemi, kuid pole välja toodud, kuidas minategelase arvates on võimalik mõlemad probleemid lahendada vm); enamik selgitusi/järeldusi tuleneb alustekstist; vastus on kohati ebaloogiline/ebaselge (kohati hüplik/ebaloogiline, sõnastus kohati ebaselge), kuid see ei takista arusaamist.

3 p – üle poole ülesandest on lahendamata (on nimetatud ainult 1 keelevahetuse käigus ilmnenud probleem, lahendusi pole välja toodud vm); suurem osa vastusest ei tugine alustekstile; vastus on ebaloogiline/ebaselge (ei ole sidus, sõnastus ebaselge), mille tõttu on sellest raske aru saada.

0 p – vale vastus või vastus puudub.

Kui alustekst on ulatuslikult ümber kirjutatud ja seda pole korrektselt refereeritud või tsiteeritud, langetatakse ülesande tulemust ühe tasandi võrra.

VARIANT 2

Loe läbi katkendid Wolfgang Drechsleri artiklist „Mis on innovatsioon?” (Postimees, 27.11.2001), Toomas Tiiveli intervjuust Rainer Katteliga „Innovatsioon – mis see on?” (Horisont, 4/2015) ja kodanikuühiskonna arengukavast aastateks 2015–2020 (siseministeerium.ee) ning lahenda nende põhjal ülesanded. (40 punkti)

1. Wolfgang Drechsler ja Rainer Kattel ei seosta innovatsiooni leiutamisega. Esita kummaltki 2 väidet, millega nad oma seisukohta selgitavad. (10 punkti)

Võimalikud vastused

Wolfgang Drechsler ja Rainer Kattel ei seosta innovatsiooni leiutamisega, kinnitades/põhjendades oma seisukohta järgmiste väidetega.

- (1) Innovatsioon on leiutise, avastuse, uue või olemasoleva teadmise uudne kasutamine majanduslikus protsessis. (W. Drechsler)
- (2) ... on täiesti ebaoluline, kas innovatsioon hõlmab endas ka mingit uutset teadussaavutust või mitte. (W. Drechsler)
- (3) Innovatsioon on võimalik ilma igasuguse leiutise või avastuseta ... (W. Drechsler)
- (4) Leiutisel või avastusel võib, aga alati ei pruugi olla majanduslikku rakendust ega tähendust. (W. Drechsler)
- (5) Paljud innovatiivsed tegevused on tegelikult omandatavad oskused ... (R. Kattel)
- (6) ... pidevale õppimisele suunatud juhtimismeetodite aluseks on arusaam, et uued ja paremad tooted või teenused sünnivad piasjade paremini tegemisest. (R. Kattel)
- (7) ... innovatsioon tekib harva heureka-momendina, pigem vastupidi. (R. Kattel)

Hindamiskriteeriumid

8 p – vastus on täpne ja põhjalik (on välja toodud 2 Drechsleri ja 2 Katteli väidet, mis kinnitavad, et innovatsioon pole sama mis leiutamine); järeldused tulenevad alustekstist; vastus on loogiline ja arusaadav (sidus, sõnastus selge ja ladus, keelekasutus korrektne).

6 p – vastus toob esile olulisema, kuid selles on mõni puudus (on välja toodud 2 Drechsleri ja 2 Katteli väidet, mis kinnitavad, et innovatsioon pole sama mis leiutamine, kuid 1-2 väidetest on ebatäpsed / on välja toodud 3 väidet, mis kinnitavad, et innovatsioon pole sama mis leiutamine vm); järeldused tulenevad alustekstist; vastus on loogiline ja arusaadav (sidus, sõnastus selge, keelekasutus korrektne).

4 p – vastus on pealiskaudne ja/või lünklik (ülesandest on lahendatud pool: on välja toodud 1 Drechsleri ja 1 Katteli väide, mis kinnitab, et innovatsioon pole sama mis leiutamine / on välja toodud 3 väidet, kuid üks neist on poolik/ebatäpne vm); enamik järeldustest tuleneb alustekstist; vastus on kohati ebaloogiline/ebaselge (kohati hüplik/ebaloogiline, sõnastus kohati ebaselge), kuid see ei takista arusaamist.

2 p – üle poole ülesandest on lahendamata (on toodud 1 väide, mis kinnitab, et innovatsioon pole sama mis leiutamine / on välja toodud 2 väidet, kuid üks neist on poolik/ebatäpne vm); suurem osa vastusest ei tugine alustekstile; vastus on ebaloogiline/ebaselge (ei ole sidus, sõnastus ebaselge), mille tõttu on sellest raske aru saada.

0 p – vale vastus või vastus puudub.

Kui alustekst on ulatuslikult ümber kirjutatud ja seda pole korrektselt refereeritud või tsiteeritud, langetatakse ülesande tulemust ühe tasandi võrra.

2. Analüüsi kõikide tekstikatkendite põhjal innovatsiooni võimalikkust sotsiaalsfääris, esitades 2 vastandlikku seisukohta. Toeta kumbagi seisukohta tsitaadiga. (15 punkti)

Võimalikud vastused

(1) W. Drechsler ja R. Kattel lähtuvad Schumpeteri käsitlest ja näevad innovatsiooni majandusvaldkonnas: innovatsioon on materiaalsete eesmärkide saavutamise vahend.

Tsitaate

- 1) ... [innovatsiooni] kasutamise eesmärk on konkurentsieelise, ideaalis isegi lühiajalise monopoli loomine. (W. Drechsler)
- 2) Schumpeteri definitsioon on tänaseni kõige levinum ja aktsepteeritum: innovatsioon on olemasoleva või uudse teadmise või oskuse uudne rakendamine majanduslikus kontekstis. Oluline on just see, et saadakse majanduslikku kasu. (R. Kattel)

3) Kindlasti ei pea elus kõike mõõtma majandusliku mõõdupuuga. See on pigem meie ajastu kurbloomisus, et me üritame seda teha. Sõna „innovatsioon” osalt kahjuks väljendabki seda. Kui me ei taha öelda, et mõõdame asju rahas, siis ütleme, et mõõdame asja innovatiivsust. Kultuurisfääris, kus on teised standardid ja skaalad, ei klapi see kuidagi. Miks meil üldse kultuur olemas on? Kindlasti mitte raha teenimise pärast. (R. Kattel)

(2) Kodanikuühiskonna arengukavas käsitletakse innovatsiooni laiemas kontekstis: majanduse (äri-) ja sotsiaalvaldkonna koostööna ühiskonna pikaajaliste keeruliste probleemide lahendamisel, s.t sotsiaalse innovatsioonina, mis realiseerub sotsiaalses ettevõtluses.

Tsitaate

1) Sotsiaalne innovatsioon on uued ideed, tooted, teenused ja mudelid, mis vastavad tõhusamalt ühiskondlikele vajadustele ning loovad uusi sotsiaalseid suhteid ja koostööd ning ärivõimalusi. (Kodanikuühiskonna arengukava)

2) Sotsiaalne innovatsioon on seega nii mõtteviis kui ka protsess, mis seob ideid praktikaga. Tänapäeval on selle levinuim vorm sotsiaalne ettevõtlus. (Kodanikuühiskonna arengukava)

Hindamiskriteeriumid

13 p – vastus on täpne ja põhjalik (innovatsiooni võimalikkust sotsiaalsfääris on analüüsitud kõikide tekstikatkendite põhjal, välja on toodud 2 vastandlikku seisukohta (sh on viidatud allikale/autorile), mida on toetatud 2 asjakohase tsitaadiga); järeldused tulenevad alustekstist; vastus on loogiline ja arusaadav (sidus, sõnastus selge ja ladus, keelekasutus korrektne).

9 p – vastus toob esile olulisema, kuid selles on mõni puudus (innovatsiooni võimalikkust sotsiaalsfääris on analüüsitud kõikide tekstikatkendite põhjal, välja on toodud 2 vastandlikku seisukohta (sh on viidatud allikale/autorile), kuid 1 seisukohta toetavatest tsitaatidest ei ole asjakohane vm); järeldused tulenevad alustekstist; vastus on loogiline ja arusaadav (sidus, sõnastus selge, keelekasutus korrektne).

6 p – vastus on pealiskaudne ja/või lünklik (ülesandest on lahendatud vähemalt pool: innovatsiooni võimalikkust sotsiaalsfääris on analüüsitud vähemalt 2 tekstikatkendi põhjal, välja on toodud 2 vastandlikku seisukohta (sh on viidatud allikale/autorile), kuid neid ei ole tsitaatidega toetatud / seisukohtade toetuseks esitatud tsitaadid ei ole asjakohased vm); enamik järeldusi tuleneb alustekstist; vastus on kohati ebaloogiline/ebaselge (kohati hüplik/ebaloogiline, sõnastus kohati ebaselge), kuid see ei takista arusaamist.

3 p – üle poole ülesandest on lahendamata (innovatsiooni võimalikkust sotsiaalsfääris on käsitletud ainult 1 teksti põhjal, välja on toodud 1 seisukoht, kuid seda toetavad tsitaadid puuduvad vm); suurem osa järeldustest ei tugine alustekstile; vastus on ebaloogiline/ebaselge (ei ole sidus, sõnastus ebaselge), mille tõttu on sellest raske aru saada.

0 p – vale vastus või vastus puudub.

Kui alustekst on ulatuslikult ümber kirjutatud ja seda pole korrektselt refereeritud või tsiteeritud, langetatakse ülesande tulemust ühe tasandi võrra.

3. Milles seisneb ettevõtete ja riigi roll innovatsiooniprotsessis? Too tekstikatkendite põhjal välja ettevõtete 2 rolli ja riigi 2 rolli ning toeta vastust tekstinäidetega. (15 punkti)

Võimalikud vastused

(1) Ettevõtete roll on olla

1) uuenduste algatajad

Innovatsiooni kutsuvad esile ettevõtjad, kes sellisel moel tõukavad ja tekitavad majanduse arengut. (W. Drechsler)

2) innovatsiooni teostajad; innovatsioon pole mõeldav ettevõtjateta (R. Kattel)

3) ühiskonna kitsakohtade lahendajad, kes on võimelised looma silla ühiskonna ja haavatavate sihtgruppide vahel

Riiklikul tasandil on avalike teenuste delegerimise näiteid nii vabatahtlike mere- kui ka maapäästjate tegevusest. (Kodanikuühiskonna arengukava)

(2) Riigi roll on

1) toetada ettevõtjaid

Innovatsioonipoliitika tähendab ettevõtjate, potentsiaalsete novaatorite tegevuse toetamist ning nende vastavasuunalisele tegevusele kaasaaitamist. (W. Drechsler)

2) luua ettevõtlusele tingimused, seadustik

... riik peaks julgelt muutma raamtingimusi. Näiteks kui puudub riskikapital, siis tuleb luua riskikapitali fond jne. (R. Kattel)

3) vastavalt majandussituatsioonile suunata ettevõtlust

Valitsuse innovatsioonipoliitika peab üritama suunata ettevõtlust sellistesse valdkondadesse, mis on käesoleva aja majandusarengutsükli kesksed. (W. Drechsler)

4) koordineerida ja kontrollida erinevate võrgustike tegevust

Poliitilised eesmärgid ja organisatsioonilised oskused ... ning vahendid ... peavad omavahel sobituma. Enamasti on üks-kaks asja paigast ära ja poliitika pigem bürokratiseerub, sest partnerite vahel süveneb umbusk ... Sellistes olukordades on loomulik, et riik pidevalt karmistab reegleid, iga toetuseks antud euro kasutamist peab mitu korda põhjendama. (R. Kattel)

5) delegeerida ülesandeid

avalik võim annab avaliku teenuse osutamise üle eraettevõttele, mittetulundusühendusele või teisele avaliku võimu asutusele (Kodanikuühiskonna arengukava)

6) kontrollida teenuse pakkumise kvaliteeti

avalik võim annab avaliku teenuse osutamise üle eraettevõttele, mittetulundusühendusele või teisele avaliku võimu asutusele, kuid säilitab kontrolli ja vastutuse teenuse pakkumise üle (Kodanikuühiskonna arengukava)

7) administreerida vajalikke (innovatsiooni)protsesse

Innovatsioonipoliitika tähendab potentsiaalsete novaatorite, s.t ettevõtjate toetamist ning nende vastavasuunalisele tegevusele kaasaaitamist. See aga omakorda eeldab riigi administratiivset suutlikkust seda protsessi ellu viia. (W. Drechsler)

Hindamiskriteeriumid

13 p – vastus on täpne ja põhjalik (tekstikatkendite põhjal on tehtud 4 järeldust selle kohta, milles seisneb ettevõtete ja riigi osa innovatsiooniprotsessis (2 ettevõtete ja 2 riigi rolli), ning järeldusi on toetatud asjakohaste näidetega, sh on viidatud allikale/autorile); järeldused/põhjendused tulenevad alustekstist; vastus on loogiline ja arusaadav (sidus, sõnastus selge ja ladus, keelekasutus korrektne).

9 p – vastus toob esile olulisema, kuid selles on mõni puudus (tekstikatkendite põhjal on tehtud 3 järeldust selle kohta, milles seisneb ettevõtete ja riigi osa innovatsiooniprotsessis, sh on viidatud allikale/autorile, ja järeldusi on toetatud 3 näitega vm); järeldused/põhjendused tulenevad alustekstist; vastus on loogiline ja arusaadav (sidus, sõnastus selge, keelekasutus korrektne).

6 p – vastus on pealiskaudne ja/või lünklik (ülesandest on lahendatud vähemalt pool: on tehtud 2 järeldust selle kohta, milles seisneb ettevõtete ja/või riigi osa innovatsiooniprotsessis, sh on viidatud allikale/autorile, ning järeldusi toetavad 2 näidet vm); enamik järeldusi/põhjendusi tuleneb alustekstist; vastus on kohati ebaloogiline/ebaselge (kohati hüplik/ebaloogiline, sõnastus kohati ebaselge), kuid see ei takista arusaamist.

3 p – üle poole ülesandest on lahendamata (riigi ja/või ettevõtte rolli kohta innovatsiooniprotsessis on tehtud 1 järeldus, kuid näited puuduvad vm); suurem osa vastusest ei tugine alustekstile; vastus on ebaloogiline/ebaselge (ei ole sidus, sõnastus ebaselge), mille tõttu on sellest raske aru saada.

0 p – vale vastus või vastus puudub.

Kui alustekst on ulatuslikult ümber kirjutatud ja seda pole korrektselt refereeritud või tsiteeritud, langetatakse ülesande tulemust ühe tasandi võrra.

VARIANT 3

Loe läbi Rein Ahase artikkel „Rännata maailmas, kus kõik jääb hiirekliki kaugusele“ (Postimees, AK, 14.05.2016) ja lahenda selle põhjal ülesanded. (40 punkti)

1. Sõnasta teksti põhjal „sotsiaalse võrgustiku“ mõiste. Nimeta 4 inimgruppi, kes võivad olla sotsiaalse võrgustiku liikmed. Selgita, mille poolest erineb paikse ja elukohta vahetanud inimese sotsiaalne võrgustik. (10 punkti)

Võimalikud vastused

Sotsiaalse võrgustikuna käsitab autor inimeste suhteid, mitte sotsiaalmeediat (Facebook, Twitter jms).

Sotsiaalse võrgustiku liikmed on nt

- lähedased (nt sõbrad, pereliikmed, vanemad-lapsed jne),
- pereliikmed,
- sõbrad/tuttavad,
- töökaaslased,
- rahvusaaslased,
- kogukonna liikmed.

Elukohta vahetanud inimeste võrgustikud on üldjuhul paiksete inimeste võrgustikest suuremad, sest kolimisega säilib osaliselt vana ja uues elukohas kujuneb uus võrgustik.

Hindamiskriteeriumid

8 p – vastus on täpne ja põhjalik (vastus sisaldab 3 mõttelist osist: teksti põhjal on sõnastatud mõiste „sotsiaalne võrgustik“, on nimetatud 4 inimgruppi, kes võivad moodustada sotsiaalse võrgustiku, ja välja on toodud paikse ning elukohta vahetanud inimese sotsiaalse võrgustiku erinevus); selgitused/järelused tulenevad alustekstist; vastus on loogiline ja arusaadav (sidus, sõnastus selge ja ladus, keelekasutus korrektne).

6 p – vastus toob esile olulisema, kuid selles on mõni puudus (ülesanne on suures osas lahendatud, kuid vastuse 1 osis on ebatäpne või puudub: mõiste „sotsiaalne võrgustik“ sõnastus on ebatäpne, kuid ülejäänud vastus on ammendav / välja on toomata paikse ja elukohta vahetanud inimese sotsiaalse võrgustiku erinevus, kuid ülejäänud vastus on ammendav / on nimetatud ainult 1-2 inimgruppi, kes võivad moodustada sotsiaalse võrgustiku, kuid ülejäänud vastus on ammendav vm); selgitused/järelused tulenevad alustekstist; vastus on loogiline ja arusaadav (sidus, sõnastus selge, keelekasutus korrektne).

4 p – vastus on pealiskaudne ja/või lünklik (ülesandest on lahendatud vähemalt pool: on sõnastatud mõiste „sotsiaalne võrgustik“ ja nimetatud 1-2 inimgruppi, kes võivad moodustada sotsiaalse võrgustiku, kuid välja on toomata paikse ning elukohta vahetanud inimese sotsiaalse võrgustiku erinevus / välja on toodud paikse ning elukohta vahetanud inimese sotsiaalse võrgustiku erinevus ja nimetatud 1-2 inimgruppi, kes võivad moodustada sotsiaalse võrgustiku, kuid ei ole sõnastatud mõistet „sotsiaalne võrgustik“ vm); enamik selgitusi/järelusi tuleneb alustekstist; vastus on kohati ebaloogiline/ebaselge (kohati hüplik/ebaloogiline, sõnastus kohati ebaselge), kuid see ei takista arusaamist.

2 p – üle poole ülesandest on lahendamata (vastus sisaldab 1 mõttelist osist: on toodud välja ainult 3-4 inimgruppi, kes võivad moodustada sotsiaalse võrgustiku, kuid ei ole sõnastatud mõistet „sotsiaalne võrgustik“ ega välja toodud paikse ning elukohta vahetanud inimese sotsiaalse võrgustiku erinevus / on sõnastatud mõiste „sotsiaalne võrgustik“, kuid välja on toomata paikse ning elukohta vahetanud inimese sotsiaalse võrgustiku erinevus ega ole nimetatud inimgruppe, kes moodustavad sotsiaalse võrgustiku vm); suurem osa vastusest ei tugine alustekstile; vastus on ebaloogiline/ebaselge (ei ole sidus, sõnastus ebaselge), mille tõttu on sellest raske aru saada.

0 p – vale vastus või vastus puudub.

Kui alustekst on ulatuslikult ümber kirjutatud ja seda pole korrektselt refereeritud või tsiteeritud, langetatakse ülesande tulemust ühe tasandi võrra.

- 2. USA geograaf David Harvey on oma 1990. aastal ilmunud teoses kirjeldanud maailma kokkutõmbumist. Mis on selle nn kokkutõmbumise tinginud? Selgita joonise põhjal lühidalt, mida kokkutõmbumine tähendab. Mis on tänaseks muutunud võrreldes teose ilmumisaajaga? (15 punkti)**

Võimalikud vastused

Maailma kokkutõmbumise on tinginud kiirenenud info-, äri- ja reisiühendused.

Kui inimeste ja info liikumiskiirus oli väiksem, tundus maailm väga suur. Uue tehnoloogia (auruvedur ja aurulaev, lennuk, reaktiivlennuk jm) kasutuselevõtt muutis inimeste liikumise kiiremaks ja maailm tundus väiksemana.

Ajal, mil D. Harvey oma teose kirjutas (teos ilmus 1990), olid kasutusel lennureisid, faksid ja esimese põlvkonna internet. Tänapäeval on aga võimalik sülearvuti või mobiiltelefoniga teha tasuta videokõnesid üle maailma ning *reisida piirideta ja viisadeta maailmas odavlennupiletitega*. Tehnoloogia areng on viinud niikaugele, et maailm mahub (arvuti-, telefoni-) ekraanile, infot on palju ja see liigub väga kiiresti.

Hindamiskriteeriumid

13 p – vastus on täpne ja põhjalik (on nimetatud kokkutõmbumise põhjus, joonise põhjal on selgitatud, mida maailma kokkutõmbumine tähendab, ja on kirjeldatud, mis on tänaseks muutunud võrreldes teose ilmumisaajaga); selgitused ja järeldused tulenevad alustekstist (sh joonisest); vastus on loogiline ja arusaadav (sidus, sõnastus selge ja ladus, keelekasutus korrektne).

9 p – vastus toob esile olulisema, kuid selles on mõni puudus (on nimetatud kokkutõmbumise põhjus, joonise põhjal on selgitatud, mida maailma kokkutõmbumine tähendab, ja on kirjeldatud, mis on tänaseks muutunud võrreldes teose ilmumisaajaga, kuid vastuse 1 osis on ebatäpne/pealiskaudne vm); selgitused ja järeldused tulenevad alustekstist (sh joonisest); vastus on loogiline ja arusaadav (sidus, sõnastus selge, keelekasutus korrektne).

6 p – vastus on pealiskaudne ja/või lünklik (ülesandest on lahendatud vähemalt pool: vastuse 1 osis puudub ja 1 osis on ebatäpne/pealiskaudne/poolik / kõik vastuse osised on olemas, kuid need on ebatäpsed/pealiskaudsed/poolikud vm); enamik selgitusi ja järeldusi tuleneb alustekstist; vastus on kohati ebaloogiline/ebaselge (kohati hüplik/ebaloogiline, sõnastus kohati ebaselge), kuid see ei takista arusaamist.

3 p – üle poole ülesandest on lahendamata (on esitatud ainult 1 vastuse osis); suurem osa vastusest ei tugine alustekstile; vastus on ebaloogiline/ebaselge (ei ole sidus, sõnastus ebaselge), mille tõttu on sellest raske aru saada.

0 p – vale vastus või vastus puudub.

Kui alustekst on ulatuslikult ümber kirjutatud ja seda pole korrektselt refereeritud või tsiteeritud, langetatakse ülesande tulemust ühe tasandi võrra.

- 3. Tänapäeval võib olla inimese keha ühes, aga vaim teises riigis. Kellele ja miks on see kasulik ning kellele ja miks kahjulik? Leia tekstist kummagi aspekti kohta põhjendus koos näitega (kokku 2 põhjendust ja 2 näidet). (15 punkti)**

Võimalikud vastused

Kasulik

Inimese kodumaale ja ka kodumaast eemal olevale inimesele endale on kasulik, kui asukohast sõltumata saadakse osa kodukoha või kodukultuuri meediast ja sotsiaalsest võrgustikust, see tähendab, et ei kaotata oma kultuurilist identiteeti.

Näide

Eestlased Brüsselis või New Yorgis vaatavad „Aktuaalset kaamerat“ ja arutavad Facebookis Supilinna planeeringu üle.

Kahjulik

(1) See, kui teisale rännanud inimesed ei saa või ei taha osaleda asukohariigi elus, ei integreeru ega soovi ühiskonna osaks saada, põhjustab probleeme migrantide asukohamaale: tekivad julgeoleku- ja turvaprobleemid; võõras meedia võib migrantidega manipuleerida.

Näited

1) Eestis elav venekeelne kogukond, kellest paljude info- ja kultuuriruum on seotud Vene meediaga, on Eestile tõsine oht ja probleem.

2) Euroopa riikide Lähis-Ida ja Aafrika päritolu kogukonnad elavad oma meedia- ja religiooniruumis ning tihti tõuseb neist asukohamaale turvaprobleem.

(2) Välismaal elavad pereliikmed võõrduvad/eemalduvad perekonnast ja see on kahjulik nii neile kui ka perekonnale, eriti lastele.

Näited

1) *Pidev lahusolek ja visiitelu on paljudele koormav ning võit sissetulekus ei pruugi hüvitada eemalolekut. Samuti ei asenda arvutipõhine suhtlus vahetut suhtlust. Nii lagunevad perekonnad ja lapsed kannatavad vanema puudumise pärast.*

2) *Prantsuse immigrantide uurijad on leidnud, et suhtlus arvuti ja mobiiltelefoni vahendusel suurendab lähedaste survet eemalolijale, et too rohkem raha kodumaale saadaks.*

Hindamiskriteeriumid

13 p – vastus on täpne ja põhjalik (kummagi aspekti (kasulik, kahjulik) kohta on toodud põhjendus koos asjakohase näitega, kokku 2 põhjendust ja 2 näidet); põhjendused/järeldused tulenevad alustekstist; vastus on loogiline ja arusaadav (sidus, sõnastus selge ja ladus, keelekasutus korrektne).

9 p – vastus toob esile olulisema, kuid selles on mõni puudus (kummagi aspekti (kasulik, kahjulik) kohta on toodud põhjendus koos näitega, kuid 1 põhjendus on ebatäpne / näide ei haaku põhjendusega / näide puudub vm); põhjendused/järeldused tulenevad alustekstist; vastus on loogiline ja arusaadav (sidus, sõnastus selge, keelekasutus korrektne).

6 p – vastus on pealiskaudne ja/või lünklik (ülesandest on lahendatud vähemalt pool: on toodud kummagi aspekti (kasulik, kahjulik) kohta põhjendus, kuid näited puuduvad / on toodud 1 aspekti (kasulik või kahjulik) kohta põhjendus koos näitega vm); enamik põhjendusi/järeldusi tuleneb alustekstist; vastus on kohati ebaloogiline/ebaselge (kohati hüplik/ebaloogiline, sõnastus kohati ebaselge), kuid see ei takista arusaamist.

3 p – üle poole ülesandest on lahendamata (on toodud välja, kellele on kasulik/kahjulik, kuid põhjendused ja näited puuduvad / on toodud ainult 1-2 näidet, kuid põhjendused puuduvad vm); suurem osa vastusest ei tugine alustekstile; vastus on ebaloogiline/ebaselge (ei ole sidus, sõnastus ebaselge), mille tõttu on sellest raske aru saada.

0 p – vale vastus või vastus puudub.

Kui alustekst on ulatuslikult ümber kirjutatud ja seda pole korrektselt refereeritud või tsiteeritud, langetatakse ülesande tulemust ühe tasandi võrra.

VARIANT 4

Loe läbi ERRi kodulehel avaldatud keeleteemalised tekstid ning lahenda nende põhjal ülesanded. (40 punkti)

1. Sõnasta Margus Niitsoo, Alo Lõhmuse ja Peep Nemvaltsi põhiseisukoht eesti teaduskeele arendamise kohta. (10 punkti)

Võimalikud vastused

- (1) M. Niitsoo seisukoht: eesti teaduskeelt pole vaja arendada (*mida kiiremini eesti teaduskeel sureb, seda parem*).
- (2) A. Lõhmuse seisukoht: eesti teaduskeelt on vaja arendada (*emakeelset teaduskeelt arendades tunneme end ka edaspidi vaba, ise oma saatuse eest vastutava rahvana, kelles on peidus ootamatu, vahel lausa absurdne energia*).
- (3) P. Nemvaltsi seisukoht: teaduskeele arendamine on hädavajalik (*mitmekesine teadusmõtte avaldub keelerikkuses*).

Hindamiskriteeriumid

8 p – vastus on täpne (on sõnastatud Niitsoo, Lõhmuse ja Nemvaltsi põhiseisukoht); vastus tuleneb alustekstist; vastus on loogiline ja arusaadav (sidus, sõnastus selge ja ladus, keelekasutus korrektne).

6 p – vastus toob esile olulisema, kuid selles on mõni puudus (on sõnastatud Niitsoo, Lõhmuse ja Nemvaltsi põhiseisukoht, kuid 1 neist on ebatäpne vm); vastus tuleneb alustekstist; vastus on loogiline ja arusaadav (sidus, sõnastus selge, keelekasutus korrektne).

4 p – vastus on pealiskaudne ja/või lünklik (ülesandest on lahendatud vähemalt pool: on sõnastatud ainult 2 põhiseisukohta, kuid üks neist on ebatäpne vm); enamik vastusest tuleneb alustekstist; vastus on kohati ebaloogiline/ebaselge (kohati hüplik/ebaloogiline, sõnastus kohati ebaselge), kuid see ei takista arusaamist.

2 p – üle poole ülesandest on lahendamata (on sõnastatud ainult 1 põhiseisukoht / suurem osa põhiseisukohtadest on sõnastatud ebatäpselt vm); suurem osa vastusest ei tugine alustekstile; vastus on ebaloogiline/ebaselge (ei ole sidus, sõnastus ebaselge), mille tõttu on sellest raske aru saada.

0 p – vale vastus või vastus puudub.

Kui alustekst on ulatuslikult ümber kirjutatud ja seda pole korrektselt refereeritud või tsiteeritud, langetatakse ülesande tulemust ühe tasandi võrra.

2. Millised Alo Lõhmuse 2 väidet näiliselt toetavad Margus Niitsoo seisukohta, et eesti teaduskeelt pole vaja? Selgita lühidalt 2 tekstinäite abil, miks toetus on näiline. (15 punkti)

Võimalikud vastused

A. Lõhmus toetab näiliselt M. Niitsoo seisukohta, et eesti teaduskeelt pole vaja, järgmiste (ironiliste) väidetega.

- (1) Hädavaevu miljoni kõnelejaga keele hoidmine tänapäevase teaduskeele tasemel on ebaratsionaalne ning absurdne pingutus, mis ei anna angliseeruvast ja globaliseeruvast maailmast mingit plusspunkti.
- (2) Loogiline ja mõistuspärane oleks Eesti kohalikud ülikoolid üldse kinni panna ning vabanenud raha abil saata meie parimad gümnaasiumilõpetajad õppima otse Oxfordi ja Harvardi.
- (3) Kuna eestikeelne kõrgharidus ja teadus on mõttetud ning takistavad inimkonna üldist progressi, siis tuleks need asendada ingliskeelse hariduse ja teadusega ...

A. Lõhmuse toetus on näiline, sest ta kasutab oma seisukoha väljendamisel kujundeid (nt *kultuuriline enesetapp, vabatahtlik lahkumine kultuurirahvaste perest, ingliskeelse rahva õuele ei saabuks mingit õnne*), mis viitavad vastupidisele seisukohale. / Toetuse näilisusele viitavad A. Lõhmuse laused *Nõnda toimides sooritaksime viimaks selle kultuurilise enesetapu ... ja Meie vabatahtlikust lahkumisest kultuurirahvaste perest ei muutuks maailmas mitte midagi paremaks, ka Eesti alale elama asuva uue ingliskeelse rahva õuele ei saabuks mingit õnne*.

Hindamiskriteeriumid

13 p – vastus on täpne ja põhjalik (on toodud 2 väidet, millega Lõhmus näiliselt toetab seisukohta, et eesti teaduskeelt pole vaja, ning on selgitatud 2 tekstinäite abil, miks toetus on näiline või on välja toodud 2 tsitaati, mis viitavad toetuse näilisusele); selgitus/järeldused tulenevad alustekstist; vastus on loogiline ja arusaadav (sidus, sõnastus selge ja ladus, keelekasutus korrektne).

9 p – vastus toob esile olulisema, kuid selles on mõni puudus (on toodud 2 väidet, millega Lõhmus näiliselt toetab seisukohta, et eesti teaduskeelt pole vaja, ning kahe tekstinäite abil selgitatud, miks toetus on näiline, kuid selgitus on ebatäpne / on toodud 2 väidet, millega Lõhmus toetab näiliselt seisukohta, et eesti teaduskeelt pole vaja, ning on välja toodud 1 tsitaat, mis viitab toetuse näilisusele vm); selgitus/järeldused tulenevad alustekstist; vastus on loogiline ja arusaadav (sidus, sõnastus selge, keelekasutus korrektne).

6 p – vastus on pealiskaudne ja/või lünklik (ülesandest on lahendatud vähemalt pool: on välja toodud 2 väidet, millega Lõhmus toetab näiliselt seisukohta, et eesti teaduskeelt pole vaja, kuid selgitus toetuse näilisuse kohta puudub või puuduvad toetuse näilisusele viitavad tsitaadid / on toodud 1 väide, millega Lõhmus toetab näiliselt seisukohta, et eesti teaduskeelt pole vaja, ning ühe näite abil on selgitatud, miks toetus on näiline / on toodud 1 väide, millega Lõhmus toetab näiliselt seisukohta, et eesti teaduskeelt pole vaja, ning toodud 1 tsitaat, mis viitab toetuse näilisusele vm); enamik selgitusest/järeldustest tuleneb alustekstist; vastus on kohati ebaloogiline/ebaselge (kohati hüplik/ebaloogiline, sõnastus kohati ebaselge), kuid see ei takista arusaamist.

3 p – üle poole ülesandest on lahendamata (on toodud 1 väide, kuid selgitus puudub vm); suurem osa vastusest ei tugine alustekstile; vastus on ebaloogiline/ebaselge (ei ole sidus, sõnastus ebaselge), mille tõttu on sellest raske aru saada.

0 p – vale vastus või vastus puudub.

Kui alustekst on ulatuslikult ümber kirjutatud ja seda pole korrektselt refereeritud või tsiteeritud, langetatakse ülesande tulemust ühe tasandi võrra.

3. Millega Peep Nemvalts põhjendab eesti teaduskeele arendamise vajalikkust? Too välja 4 põhjendust. (15 punkti)

Võimalikud vastused

(1) Võõrkeeles ei suudeta väljendada mõttekäike niisama selgelt kui emakeeles. (Mida rohkem täppistööriistu, seda suurem on tõenäosus saada väärt tulemusi.)

(2) Iga rahvas vajab oma kultuuri ja hariduse arenguks emakeelset teadust.

(3) Kui kõrgharidus jääb vaegkeelseks, on ka kesk- ja põhikoolis raske selges eesti keeles õpetada.

(4) Eesti ülikool ja eestikeelne teadus aitab eesti keeles maailma tunnetada ning Eesti ühiskonda ja majandust arendada.

(5) Ka suure kõneleajate arvuga keelte puhul peetakse oskuskeele arendamist oluliseks.

(6) Kui alles jääks üks teaduskeel, oleks see igav ja ühekülgne – ka keeles peab säilima mitmekesisus nagu looduses (Kujutlegem maailma, kus ainus loomaliik oleks elevant ja taimestik piirduks kaktusega ...).

Hindamiskriteeriumid

13 p – vastus on täpne ja põhjalik (on toodud 4 väidet/argumenti, millega Nemvalts põhjendab eesti teaduskeele arendamise vajalikkust); põhjendused/järeldused tulenevad alustekstist; vastus on loogiline ja arusaadav (sidus, sõnastus selge ja ladus, keelekasutus korrektne).

9 p – vastus toob esile olulisema, kuid selles on mõni puudus (on toodud 4 väidet/argumenti, millega Nemvalts põhjendab eesti teaduskeele arendamise vajalikkust, kuid üks neist on ebatäpne / on toodud 3 väidet/argumenti, millega Nemvalts põhjendab eesti teaduskeele arendamise vajalikkust vm); põhjendused/järeldused tulenevad alustekstist; vastus on loogiline ja arusaadav (sidus, sõnastus selge, keelekasutus korrektne).

6 p – vastus on pealiskaudne ja/või lünklik (ülesandest on lahendatud vähemalt pool: on toodud 2 väidet/argumenti, millega Nemvalts põhjendab eesti teaduskeele arendamise vajalikkust / on toodud 3 väidet/argumenti, millega Nemvalts põhjendab eesti teaduskeele arendamise vajalikkust, kuid üks neist on poolik/ebatäpne vm); enamik põhjendusi/järeldusi tuleneb alustekstist; vastus on kohati ebaloogiline/ebaselge (kohati hüplik/ebaloogiline, sõnastus kohati ebaselge), kuid see ei takista arusaamist.

3 p – üle poole ülesandest on lahendamata (on toodud 1 väide/argument, millega Nemvalts põhjendab eesti teaduskeele arendamise vajalikkust / on toodud 2 väidet/argumenti, kuid need on ebatäpsed vm); suurem osa esitatud põhjendustest/järeldustest ei tugine alustekstil; vastus on ebaloogiline/ebaselge (ei ole sidus, sõnastus ebaselge), mille tõttu on sellest raske aru saada.

0 p – vale vastus või vastus puudub.

Kui alustekst on ulatuslikult ümber kirjutatud ja seda pole korrektselt refereeritud või tsiteeritud, langetatakse ülesande tulemust ühe tasandi võrra.